

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

O'ZBEK TILINING SOHADA QO'LLANISHI

Ortiqboyeva Dilobar Shavkat qizi

*Nizomiy nomidagi O'zMPU "Xorijiy til va adabiyoti "
ingliz tili yo'nalishi 1-kurs talabasi*

Qurbonova Oysha Beknazarovna

Ўzbek tili va adabiyoti kafedrasida dotsenti (PhD)

Annotatsiya: *Ushbu maqolada o'zbek tilining turli sohalarda qo'llanilishi tahlil qilinadi. Unda o'zbek tilining ta'lim, ilm-fan, davlat boshqaruvi hamda ommaviy axborot vositalaridagi ahamiyati yoritilgan. Tadqiqotda tilning mustaqillikdan keyingi rivojlanish jarayoni ko'rsatib beriladi. Shuningdek, uning davlat tili sifatidagi rasmiy muloqotdagi o'rni alohida ta'kidlanadi. Maqola yakunida o'zbek tilining zamonaviy jamiyatdagi muhim roli va rivojlanish istiqbollari haqida xulosa qilinadi.*

Kalit so'zlar: *o'zbek tili, ta'lim, ilm-fan, davlat tili, muloqot, rivojlanish, jamiyat*

Annotation: *This article discusses the role of the Uzbek language in various professional fields. It highlights the importance of the Uzbek language in education, science, government, and media. The study shows how the language has developed and expanded after independence. Special attention is given to its function as a state language in official communication. The article concludes that the Uzbek language plays a significant role in modern society and continues to develop.*

Keywords: *Uzbek language, education, science, state language, communication, development, society*

Аннотация: *В данной статье рассматривается роль узбекского языка в различных профессиональных сферах. Особое внимание уделяется значению узбекского языка в образовании, науке, государственном управлении и средствах массовой информации. В работе показано, как язык развивался и расширялся после обретения независимости. Подчеркивается его функция как государственного языка в официальной коммуникации. В заключение отмечается, что узбекский язык играет важную роль в современном обществе и продолжает развиваться.*

Ключевые слова: *узбекский язык, образование, наука, государственный язык, коммуникация, развитие, общество*

Til — millatning asosiy belgilaridan biri bo'lib, u nafaqat kundalik muloqot vositasi, balki ilm-fan, ta'lim, siyosat va iqtisodiyot kabi turli sohalarda muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbek tili ham mustaqillikdan so'ng jamiyatning barcha jabhalarida keng qo'llanila boshladi. O'zbek tilining turli sohalarda qo'llanilishi uning funksional imkoniyatlari va ijtimoiy ahamiyatini yaqqol namoyon etadi. Tilning rivojlanishi jamiyat taraqqiyoti bilan chambarchas bog'liq bo'lib, u har bir sohada o'ziga xos vazifani bajaradi¹.

Ta'lim sohasida qo'llanilishi

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

O'zbek tili ta'lim tizimida asosiy kommunikativ vosita sifatida xizmat qiladi. Ayniqsa, boshlang'ich va umumiy o'rta ta'limda bilim berish jarayonining ona tilida olib borilishi o'quvchilarning tafakkurini rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi². Pedagogik tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, ona tilida ta'lim olgan o'quvchilar bilimni chuqurroq va samaraliroq o'zlashtiradi. Shu bilan birga, oliy ta'lim tizimida ham o'zbek tilida ilmiy ishlar yozish, dissertatsiyalar tayyorlash va akademik nutqni rivojlantirish dolzarb masala hisoblanadi.

Ilm-fan va terminologiya

Ilmiy sohada o'zbek tilining qo'llanilishi terminologik tizimning shakllanishi bilan bevosita bog'liq. So'nggi yillarda fan va texnologiyaning turli yo'nalishlarida o'zbekcha terminlar yaratish, ularni standartlashtirish va amaliyotga joriy etish ishlari jadallashdi. Masalan, axborot texnologiyalari, tibbiyot va iqtisodiyot sohalarida ko'plab yangi atamalar o'zbek tiliga moslashtirilmoqda. Bu esa tilning ilmiy salohiyatini oshiradi va uni xalqaro ilmiy muloqotga yaqinlashtiradi³.

Davlat boshqaruvi va huquqiy soha

O'zbek tilining davlat boshqaruvidagi roli uning rasmiy maqomi bilan belgilanadi. Barcha normativ-huquqiy hujjatlar, qonunlar va rasmiy yozishmalar davlat tilida yuritilishi tilning nufuzini oshiradi. Shu bilan birga, davlat organlarida ish yuritish madaniyatini takomillashtirish, rasmiy uslubni me'yorlashtirish va hujjatlar tili ni soddalashtirish muhim vazifa bo'lib qolmoqda⁴.

Axborot texnologiyalari va raqamli muhit

Globalashuv jarayonida o'zbek tilining raqamli makondagi o'rni tobora ortib bormoqda. Veb-saytlar, mobil ilovalar, elektron platformalar va ijtimoiy tarmoqlarda o'zbek tilidagi kontent hajmi kengaymoqda. Shuningdek, sun'iy intellekt, avtomatik tarjima tizimlari va ovozli texnologiyalarda o'zbek tilini qo'llash ustida ishlar olib borilmoqda. Biroq, bu yo'nalishda hali ham terminlarning yagona standartga ega emasligi va texnik lug'atlarning yetishmasligi kabi muammolar mavjud⁵.

Ommaviy axborot vositalari va kommunikatsiya

OAV til rivojida muhim rol o'ynaydi. Televideniye, radio va internet nashrlarida o'zbek tilining faol qo'llanilishi uning ommalashuviga xizmat qiladi. Shu bilan birga, jurnalistik uslubning rivojlanishi, nutq madaniyatiga rioya qilish va til me'yorlarini saqlash masalalari dolzarb hisoblanadi⁶.

Xulosa

Xulosa qilib aytganda, o'zbek tili bugungi kunda jamiyatning barcha muhim sohalarida faol qo'llanilayotgan va rivojlanib borayotgan til hisoblanadi. Uning ta'lim, ilm-fan, davlat boshqaruvi hamda axborot texnologiyalaridagi o'rni tobora mustahkamlanmoqda. Ayniqsa, raqamli muhitda o'zbek tilining qo'llanilishi uning zamonaviy taraqqiyotga moslashayotganini ko'rsatadi. Shu bilan birga, terminologiyani boyitish va ilmiy tilni takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda. O'zbek tilining nufuzini oshirish uchun uni barcha sohalarda keng va to'g'ri qo'llash muhim ahamiyatga ega. Kelajakda esa tilni rivojlantirish va uni xalqaro miqyosda targ'ib etish ustuvor vazifalardan biri bo'lib qoladi.

TANQIDIY NAZAR, TAHLILIIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G‘OYALAR

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov I.A. Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch. — Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. O‘zbekiston Respublikasining “Davlat tili haqida”gi Qonuni. — Toshkent, 1989 (yangi tahrirlar bilan).
3. Yo‘ldoshev B. Hozirgi o‘zbek adabiy tili. — Toshkent: O‘qituvchi, 2013.
4. Mahmudov N. Til va nutq madaniyati. — Toshkent: Fan, 2010.
5. Internet manbasi: www.lex.uz (O‘zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari milliy bazasi).
6. Internet manbasi: www.ziyonet.uz (ta’lim portali materiallari).

